

TEŠKI OBLIK ANTIFOSFOLIPIDNOG SINDROMA S ATIPIČNIM MANIFESTACIJAMA REFRAKTORNIM NA LIJEČENJE – PRIKAZ BOLESNICE

Majda Golob¹, Josip Tečer¹, Stela Hrkač¹, Melanie Ivana Čulo², Jadranka Morović-Vergles¹, Joško Mitrović¹

¹Zavod za kliničku imunologiju, alergologiju i reumatologiju Klinike za unutarnje bolesti Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Klinička bolnica Dubrava Zagreb, Zagreb, Hrvatska

²Sveučilišna klinika Vuk Vrhovac, Klinička bolnica Merkur, Zagreb, Hrvatska

Uvod. Antifosfolipidni sindrom (APS) predstavlja multisistemsku autoimunosnu bolest. Osim klasičnih manifestacija (tromboembolijski incidenti i/ili opstetričke komplikacije) obuhvaća i druga klinička stanja koja su s njim povezana – kardiovaskularne, plućne, hematološke, nefrološke, muskuloskeletne, neurološke i dermatološke komplikacije, a one predstavljaju dodatan dijagnostički i terapijski izazov. Prikazujemo slučaj bolesnice u dobi od 38 godina koja se od 2011. godine liječi u našem Zavodu zbog primarnog APS-a uz udruženu trombofiliju (heterozigot za faktor V), bez kliničke slike pridruženoga sistemskog eritemskog lupusa. Riječ je o bolesnici s visoko pozitivnim titrom antikardiolipinskih i anti-beta 2 glikoproteinskih protutijela čija se bolest u početku prezentirala recidivirajućim venskim trombozama. Tijek bolesti komplicira se od 2016. godine kada je bolesnici dijagnosticirana intersticijska bolest pluća koja se manifestirala akutnom difuznom alveolarnom hemoragijom. U terapiju su uvedeni parenteralni glukokortikoidi uz ciklofosamid (EuroLUPUS protokol), koji nisu imali zadovoljavajućeg učinka te je u nastavku liječena azatioprinom i rituksimabom (2 × 1 gram/14 dana). Unatoč navedenoj terapiji ponovno dolazi do relapsa bolesti u smislu vaskulitisa kože i difuzne alveolarne hemoragije, zbog čega je u terapiju ponovno uveden ciklofosamid (ukupno je primila 9,5 grama tijekom dosadašnjeg liječenja) uz visoke doze glukokortikoida. Kod bolesnice se kontrolnom slikovnom obradom i dalje prati aktivna plućna bolest, no za sada je klinički stabilno uz terapiju održavanja rituksimabom (do sada 8 ciklusa), hidroksiklorokinom, uz niske doze glukokortikoida i acenokumarol. Valja spomenuti i razvoj Budd-Chiarijeva sindroma kao komplikaciju osnovne bolesti koji se prati od 2021. godine. Za trudnoću se bolesnica tijekom razdoblja praćenja nije odlučila zbog povećanog rizika od komplikacija.

Zaključak. Prikaz ove bolesnice dobar je primjer atipičnoga kliničkog tijeka APS-a, odnosno mogućih različitih i životno ugrožavajućih manifestacija koje mogu biti refraktorne na više linija liječenja. Možemo zaključiti da APS u određenih bolesnika predstavlja dijagnostički i terapijski izazov, kao i značajnu zapreku u planiranju trudnoće bolesnica generativne dobi.

Ključne riječi: antifosfolipidni sindrom, difuzna alveolarna hemoragija, vaskulitis, rituksimab, ciklofosamid

Izjava o sukobu interesa: nema sukoba interesa